

Konsultacje publiczne dotyczące roli wydawców [w prawnautorskim łańcuchu wartości] oraz wyjątku na rzecz panoramy.

Rola wydawców [w prawnautorskim łańcuchu wartości]

W swoim Komunikacie do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „W kierunku nowoczesnych, bardziej europejskich ram prawa autorskiego” COM (2015) 626 *final*, Komisja Europejska postawiła sobie za cel stworzenie sprawnie funkcjonującego rynku dla prawa autorskiego. Warunkiem wstępnym do jego osiągnięcia ma być przyznanie uprawnionym swobody licencjonowania prawnautorskich treści – w szczególności w środowisku cyfrowym – w zamian za uczciwą zapłatę.

Realizując powyższą ideę oraz wychodząc naprzeciw reakcjom zainteresowanych stron na Komunikat, Komisja zamierza zebrać opinie w przedmiocie zagadnienia, czy wydawcy gazet, czasopism, książek oraz czasopism naukowych działający w środowisku cyfrowym narażeni są na trudności spowodowane obecnym brzmieniem prawnautorskich przepisów prawnych. Szczególnie istotne w tym kontekście stają się pytania o możliwość swobodnego licencjonowania treści przez uprawnionych oraz uzyskania zapłaty za korzystanie z tych treści. Materia ta nie była jak dotąd przedmiotem żadnych z konsultacji przeprowadzonych w ciągu ostatnich lat przez Komisję. Na obecnym etapie, Komisja chce przede wszystkim dowiedzieć się od wszystkich zainteresowanych stron, jaki wpływ na nich samych, na cały wydawniczy łańcuch wartości, na konsumentów/obywateli oraz przemysł kreatywny miałyby wprowadzenie nowego prawa pokrewnego na rzecz wydawców. Komisja zaprasza wszystkie zainteresowane podmioty do wyrażenia opinii i – jeżeli to jest możliwe – uzupełnienie jej danymi z rynku i argumentami ekonomicznymi. Zasadne – zdaniem Komisji – jest również zdiagnozowanie, czy potrzeba (lub jej brak) zmian zachodzi odmiennie w zależności od kategorii rynku wydawniczego, tj. czy sytuacja wydawców prasowych jest odmienna w porównaniu do sytuacji wydawców książkowych/naukowych. Inicjując powyższe działania, Komisja zapewni, że ewentualne zmiany legislacyjne pozostaną spójne z polityką Unii Europejskiej dotyczącą otwartego dostępu do wydań naukowych¹.

PYTANIA:

1. Na jakich podstawach prawnych opierają się Państwo w przypadku zamiaru pozyskania praw do celów publikacji materiałów w Państwa tytułach prasowych lub innych treści i dalszego licencjonowania ich? (możliwa odpowiedź wielokrotnego wyboru)
 - nabycie praw od autora
 - uzyskanie praw od autora na podstawie licencji (wyłącznej lub niewyłącznej)
 - samodzielnego prawa uregulowanego w prawie krajowym (np. prawa do dzieła zbiorowego)
 - prawo do dzieł stworzonych przez pracownika w ramach stosunku zatrudnienia (dzieła pracownicze)

¹ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2012/PL/1-2012-401-PL-F1-1.Pdf>

☒ nie ma związku

☐ inne

Jeżeli inne, proszę sprecyzować odpowiedź:

Proszę wyjaśnić:

Stowarzyszenie KOPIPOL nie prowadzi działalności objętej pytaniem

2. Czy spotkali się Państwo z problemami dotyczącymi udzielania licencji na korzystanie z materiałów publikowanych w Państwa tytułach prasowych lub innych treści rozpowszechnianych w internecie spowodowanymi faktem, że licencjonowali Państwo albo mieli zamiar licencjonować prawa wcześniej przeniesione na Państwa przez autora (lub uzyskane od autora na podstawie licencji)?

- ☐ tak, często
- ☐ tak, czasami
- ☐ prawie nigdy
- ☐ nigdy
- ☐ nie mam zdania

☒ nie ma związku

Jeżeli tak, proszę wyjaśnić jakie to były problemy i przytoczyć przykłady ze wskazaniem na poszczególne państwo członkowskie oraz wskazać rodzaj licencjonowanych treści i licencjobiorcę:

Jak wyżej

3. Czy spotykali się Państwo z problemami z egzekwowaniem praw związanych z materiałami publikowanymi w Państwa tytułach prasowych albo innych treści rozpowszechnianych w internecie spowodowanymi faktem, że działali Państwo albo mieli zamiar działać w odniesieniu do praw wcześniej przeniesionych na Państwa przez autora (lub uzyskanych od autora na podstawie licencji)?

- ☐ tak, często
- ☐ tak, czasami
- ☐ prawie nigdy
- ☐ nigdy
- ☐ nie mam zdania

☒ nie ma związku

Jeżeli tak, proszę wyjaśnić jakie to były problemy i przytoczyć przykłady ze wskazaniem na poszczególne państwo członkowskie oraz wskazać rodzaj korzystania i domniemanego naruszenia:

Jak wyżej

4. Jaki wpływ na wydawców miałyby utworzenie nowego prawa pokrewnego w prawie Unii Europejskiej (w szczególności na możliwość udzielania przez nich licencji i ochronę treści przed naruszeniami, jak również na otrzymanie rekompensaty za korzystanie z utworu na podstawie wyjątku)?
- silny pozytywny wpływ
 - niewielki pozytywny wpływ
 - brak wpływu
 - niewielki negatywny wpływ
 - silny negatywny wpływ
 - nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Z pewnością miałyby to ogromny wpływ na sytuację wydawców, którzy staliby się podmiotem uprawnionym z tytułu ewentualnie wprowadzonych praw pokrewnych do publikacji. Wydaje się, że możliwość udzielania licencji jest – w ramach dotychczasowych regulacji - w dużej mierze zagwarantowana wydawcom zawieranymi przez nich umowami z autorami. Są to umowy przenoszące prawa lub licencje z prawem udzielania dalszych sublicencji. Można się spodziewać, że wprowadzenie prawa pokrewnego byłoby dodatkowym elementem generującym dochody wydawców – tak jak w przypadku producentów fonogramów. Trudno jednak oceniać na ile miałyby to realny wpływ na zwiększenie możliwości ochrony przed naruszeniami w zakresie publikowanych treści. W świetle ostatnich orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości negujących co do zasady prawo wydawców do partycypowania w opłatach od tzw. „czystych nośników”, rozwiązanie polegające na wprowadzeniu prawa pokrewnego wydawców znajduje coraz więcej zwolenników.

5. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego na rzecz wydawców działających w ramach wszystkich kategorii sektora wydawniczego miałyby wpływ na autorów działających w sektorze wydawniczym, takich jak: dziennikarze, pisarze, fotografowie, menedżerowie informacji (researcherzy) (w szczególności na umowne relacje autorów z wydawcami, wynagrodzenie i rekompensatę za korzystanie z utworu na podstawie wyjątku)?
- silny pozytywny wpływ
 - niewielki pozytywny wpływ
 - brak wpływu
 - niewielki negatywny wpływ
 - silny negatywny wpływ
 - nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Wydaje się, że wprowadzenie prawa pokrewnego wszystkich wydawców prowadziłoby do znacznego wzmocnienia ich pozycji rynkowej, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na współpracujących z nimi autorów, będących – co oczywiste stroną słabszą.

6. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego wyłącznie na rzecz wydawców prasy miałoby wpływ na autorów działających w sektorze wydawczym (jak powyżej)?

- ☐ silny pozytywny wpływ
- ☐ niewielki pozytywny wpływ
- ☐ brak wpływu
- ☐ niewielki negatywny wpływ
- ☐ silny negatywny wpływ
- ☐ nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Wprowadzenie prawa pokrewnego wyłącznie na rzecz wydawców prasy wydaje się nieuzasadnione.

7. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego na rzecz wydawców działających w ramach wszystkich kategorii sektora wydawniczego miałoby wpływ na innych uprawnionych niż autorzy działający w sektorze wydawniczym?

- ☐ silny pozytywny wpływ
- ☐ niewielki pozytywny wpływ
- ☒ brak wpływu
- ☐ niewielki negatywny wpływ
- ☐ silny negatywny wpływ
- ☐ nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

8. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego wyłącznie na rzecz wydawców prasy miałoby wpływ na innych uprawnionych niż autorzy działający w sektorze wydawniczym?

- ☐ silny pozytywny wpływ
- ☐ niewielki pozytywny wpływ
- ☒ brak wpływu
- ☐ niewielki negatywny wpływ
- ☐ silny negatywny wpływ

- nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

9. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego na rzecz wydawców działających w ramach wszystkich kategorii sektora wydawniczego miałyby wpływ na badaczy lub instytucje naukowe lub badawcze?

- silny pozytywny wpływ
- niewielki pozytywny wpływ
- brak wpływu
- niewielki negatywny wpływ
- silny negatywny wpływ
- nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Z punktu widzenia użytkownika – wprowadzenie nowego prawa pokrewnego będzie wiązać się z koniecznością respektowania praw takiego uprawnionego. Z punktu widzenia uprawnionego z tytułu praw autorskich, wzmocnienie pozycji wydawcy będzie zwykle wiązało się z dodatkowym osłabieniem autora jako strony słabszej.

10. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego wyłącznie na rzecz wydawców prasy miałyby wpływ na badaczy lub instytucje naukowe lub badawcze?

- silny pozytywny wpływ
- niewielki pozytywny wpływ
- brak wpływu
- niewielki negatywny wpływ
- silny negatywny wpływ
- nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Jak wyżej

11. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego na rzecz wydawców działających w ramach wszystkich kategorii sektora wydawniczego miałyby wpływ na dostawców usług internetowych (w szczególności jeżeli chodzi o możliwość uzyskiwania przez te podmioty licencji na korzystanie z prasy lub innych treści drukowanych)

- silny pozytywny wpływ
- niewielki pozytywny wpływ
- brak wpływu
- niewielki negatywny wpływ
- silny negatywny wpływ
- nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Z pewnością wpływ byłby silny. Na obecnym etapie trudno jest jednak oceniać jego dokładne przełożenie na sytuację dostawców usług internetowych.

12. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego wyłącznie na rzecz wydawców prasy miałoby wpływ na dostawców usług internetowych (w szczególności jeżeli chodzi o możliwość uzyskiwania przez te podmioty licencji na korzystanie z prasy lub innych treści drukowanych)?

- silny pozytywny wpływ
- niewielki pozytywny wpływ
- brak wpływu
- niewielki negatywny wpływ
- silny negatywny wpływ
- nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Jak wyżej

13. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego na rzecz wydawców działających w ramach wszystkich kategorii sektora wydawniczego miałoby wpływ na konsumentów/ użytkowników końcowych/obywateli Unii Europejskiej?

- silny pozytywny wpływ
- niewielki pozytywny wpływ
- brak wpływu
- niewielki negatywny wpływ
- silny negatywny wpływ
- nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Oczywiście wpływ taki byłby ogromny. Przede wszystkim wiązałby się z koniecznością regulowania praw kolejnego uprawnionego, w przypadku chęci zgodnej z prawem eksploatacji danego utworu.

14. Czy utworzenie nowego prawa pokrewnego wyłącznie na rzecz wydawców prasy miałoby wpływ na konsumentów/ użytkowników końcowych/obywateli Unii Europejskiej?

- ☐ silny pozytywny wpływ
- ☐ niewielki pozytywny wpływ
- ☐ brak wpływu
- ☐ niewielki negatywny wpływ
- ☐ silny negatywny wpływ
- ☐ nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Jak wyżej

15. Czy przyznane wydawcom – przez przepisy krajowe – prawo do rekompensaty za niektóre sposoby korzystania online z ich treści ma jakikolwiek wpływ na Państwa działalność i jeżeli tak, to jaki?

- ☐ silny pozytywny wpływ
- ☐ niewielki pozytywny wpływ
- ☒ brak wpływu
- ☐ niewielki negatywny wpływ
- ☐ silny negatywny wpływ
- ☐ nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

16. Czy w kontekście zagadnienia roli wydawców w prawnoautorskim łańcuchu wartości oraz ewentualnego utworzenia nowego prawa pokrewnego na rzecz wydawców, istnieją jeszcze inne kwestie, które powinny zostać poddane pod rozważenie?

- ☐ tak
- ☐ nie

Jeżeli tak, proszę wyjaśnić i w miarę możliwości wesprzeć odpowiedź danymi z rynku oraz innymi argumentami ekonomicznymi:

Jest to etap zbyt wczesny na ocenę ewentualnego istnienia takich kwestii

Korzystanie utworów takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych (wyjątek na rzecz „panoramy”)

Europejskie prawo autorskie zakłada, iż państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w przypadku korzystania z utworów takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych (wyjątek „panoramy”)². Wyjątek ten został implementowany w większości państw członkowskich w granicach swobody pozostawionej im przez prawo Unii Europejskiej.

W swoim komunikacie do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „W kierunku nowoczesnych, bardziej europejskich ram prawa autorskiego” COM (2015) 626 *final*, Komisja wskazała, że: „analizuje warianty i rozważy wniesienie wniosków legislacyjnych dotyczących unijnych wyjątków po to by doprecyzować obecnie istniejący wyjątek pozwalający na wykorzystanie utworów, które zostały wykonane w celu ostatecznego usytuowania w przestrzeni publicznej.”³

Zagadnienie wyjątku na rzecz „panoramy” nie zostało jak dotąd poruszone w ramach żadnych z konsultacji przeprowadzonych w ciągu ostatnich lat przez Komisję. Realizując zapowiedzi przedstawione w Komunikacie oraz wychodząc naprzeciw reakcjom zainteresowanych stron, Komisja zamierza zebrać opinie w kwestii, czy obecne regulacje odnoszące się do wyjątku na rzecz „panoramy” powodują problemy w kontekście Jednolitego Rynku Cyfrowego. Komisja zaprasza wszystkie zainteresowane podmioty do wyrażenia opinii i – jeżeli to jest możliwe – uzupełnienie jej danymi z rynku i argumentami ekonomicznymi.

PYTANIA:

1. Czy umieszczając w internecie wizerunki utworów, takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych, spotkali się Państwo z problemami wynikającymi z tego, że utwory te są chronione przez prawo autorskie?
 - tak, często
 - tak, czasami
 - prawie nigdy
 - nigdy
 - nie mam zdania

² Artykuł 5 ust. 3 lit. h dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym.

³ Komunikat „W kierunku nowoczesnych, bardziej europejskich ram prawa autorskiego” COM (2015) 626 *final*, s. 9.

☒ nie ma związku

Jeżeli tak, proszę określić jakie to były problemy i przytoczyć przykłady ze wskazaniem na poszczególne państwo członkowskie oraz zdefiniować jakiego typu dzieła problem dotyczył:

2. Czy zapewniając dostęp *online* do wizerunków utworów, takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych, spotkali się Państwo z problemami wynikającymi z tego, że utwory te są chronione przez prawo autorskie?

- ☐ tak, często
- ☐ tak, czasami
- ☐ prawie nigdy
- ☐ nigdy
- ☐ nie mam zdania

☒ nie ma związku

Jeżeli tak, proszę określić jakie to były problemy i przytoczyć przykłady ze wskazaniem na poszczególne państwo członkowskie oraz zdefiniować jakiego typu dzieła problem dotyczył:

3. Czy korzystali Państwo z wizerunków utworów, takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych, w kontekście Państwa działalności/branży, takiej jak: publikacje, dzieła audiowizualne lub reklama?

- ☐ tak, na gruncie licencji
- ☐ tak, na gruncie wyjątku
- ☐ nigdy

☒ nie ma związku

Jeżeli tak, proszę przytoczyć przykłady ze wskazaniem na poszczególne państwo członkowskie oraz wskazać jakiej działalności/branży dotyczyły:

4. Czy udzielają Państwo licencji lub oferują licencje na korzystanie z utworów, takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych?

- ☐ tak
- ☐ nie
- ☒ nie ma związku

Jeżeli tak, proszę podać informacje o umowach licencyjnych (państwo członkowskie, licencjobiorcy, rodzaje korzystania objęte licencją, uzyskane dochody, etc.):

--

5. Jaki wpływ na Państwa działalność miałoby wprowadzenie na poziomie europejskim wyjątku dotyczącego niekomercyjnego korzystania z utworów, takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych?

- ☐ silny pozytywny wpływ
- ☐ niewielki pozytywny wpływ
- ☒ brak wpływu
- ☐ niewielki negatywny wpływ
- ☐ silny negatywny wpływ
- ☐ nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Tego typu ewentualna eksploatacja utworów architektonicznych i rzeźb nie ma związku z działalnością KOIPOLU

6. Jaki wpływ na Państwa działalność miałoby wprowadzenie na poziomie europejskim wyjątku dotyczącego zarówno niekomercyjnego jak i komercyjnego korzystania z utworów, takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych?

- ☐ silny pozytywny wpływ
- ☐ niewielki pozytywny wpływ
- ☒ brak wpływu

- ☐ niewielki negatywny wpływ
- ☐ silny negatywny wpływ
- ☐ nie mam zdania

Proszę wyjaśnić:

Jak wyżej

7. Czy w kontekście zagadnienia dotyczącego wyjątku na rzecz „panoramy”, istnieją jeszcze inne kwestie, które powinny zostać poddane pod rozważę?

- ☐ tak
- ☒ nie

Jeżeli tak, proszę wyjaśnić i w miarę możliwości wesprzeć odpowiedź danymi z rynku oraz innymi argumentami ekonomicznymi: